

Kalnas žalias, upė teka

MUKYONGAS JDPSN

Priešais mane sėdi senis. Jis dvokia. Keleiviai šalimais, persėda kitur. Aš sąmoningai lieku savo vietoje. Vyras geria stiprų alkoholį ir pasiūlo man gurstelti. Mandagiai atsisakau. Akivaizdu: vyras yra vienišas ir nori bendrauti. Jis ima kalbėti: sužinau, kad neturi namų, bet kadaise turėjo profesiją ir mylėjo moterį. Ir kažkur mieste yra jo vaikai, kurių nematė jau ilgą laiką. Todėl, kad tada viskas pasisuko kitaip...Aš jo klausausi, kartais ko nors paklausiu, išreiškiu susižavėjimą, kai jis negrabiai pirštais bando parodyti fokusą. Sako, kad tai buvo jo hobis. Svarbu, kad kiekvienas turėtų hobį. Jis kreipiasi į visus įlipančius į metro vagoną. Dabar jis nori važiuoti į Šionefeldą, bet iš tiesų jam nesvarbu kur. Jis važiuoja kartu iki mano stotelės. Prieš man išlipant, gražiai atsisveikiname. Supratau, jog žaviuosi juo dėl jo nerūpestingumo. Jis toks kaip mes visi, su istorija, norais, planais, juoku ir liūdesiu.

Kas tai: būti žmogumi? Visi sakome „aš“. Bet ar suprantame šį „aš“? Gamtoje, kiekvienas turi savo vaidmenį. Tigras, gyvatė, gėlė...visi supranta savo vaidmenį. Atrodo, tik žmogus nesupranta, ko atėjo į šį pasaulį. Per amžius ieškome savęs, savo likimo, pasitenkinimo, visuotinai priimtų taisyklių ir normų; priežasčių, galimybių, kilmės; ir laiko, ir vėl gyvenimo bei mirties prasmės; paaiškinimų, įprasminimo ir meilės – kiekvienas savaip. Kai kas nori pakeisti pasaulį. Kiti siekia malonumo ir vartojimo laisvės. Kai kas pasitenkina gražiais žodžiais ar mokslinėmis teorijomis. Kai kas įsimyli ieškojimą ir lieka ieškotojai. Dar kai kas pamiršta, kas paskatino jų paieškas ir ko jie ieškojo. Kiti nieko nenori. Jei tik nebūtų didžiųjų prisirišimų – miego, maisto, pinigų, garbės ir sekso – kurie supančioja mus su gyvenimu ir visiems mums rūpi, dėl kurių vėl prasideda klausinėjimas ir ieškojimas... Išminčius kartą pasakė: „kalnas tėra kalnas, upė tėra upė.“ Neabejotina tiesa. Aiškus tiesos atspindys. Bet kaip ji atsiranda? Kaip veikia? Ir kuo šis gebėjimas atspindėti tiesą naudingas, kai reikia veikti?

Ar užtenka pasakyti: arbūzas tėra arbūzas? Jei kas nors nori sužinoti, kas yra arbūzas, jis turi pasiimti peilį, atsipjauti gabalėlį ir paragauti: ak, nuostabu, tai štai kas yra arbūzas.

Atsikąsti – išklaudyti – tik daryti tai, kas turi būti padaryta! Tai įmanoma tik tada, kai būtent šią akimirką esame su Tavim, su savim. Šitai gali pavykti, tik kai niekas neišterpia, jokie „gerai“, jokie „blogai“, jokio mėgimo, jokio bjaurėjimosi. Tada kalnas tėra kalnas, upė tėra upė. Šią akimirką grįžk į save ir pamatyk: viskas savaime yra išbaigta. Ko gali trūkti? Jei ši akimirka aiškiai suvokiama, tai aiški ir kita, ir dar kita... tada visas gyvenimas pasidaro aiškus: aplinkybės, mūsų ryšys su aplinkybėmis ir mūsų paskirtis, kylanti iš tų aplinkybių. Gyvenimas ir poelgiai atitinka tikrovę. Išorė ir vidus susivienija. Kalnas nebėra vien tik kalnas, o upė nebėra vien tik upė, nes aiškus šios tiesos atspindys mummyse, tampa išgyvenamos tiesos patyrimu: kalnas žalias, upė

teka. Jei sutinkame žmogų, kuriam reikia pagalbos, bandome padėti. Dzene tai vadiname Didžiąja Atjauta arba Didžiuoju Bodhisatvos Keliu.

„Nuoga krūtine ir basas jis žengia į turgų. Purvinas ir išsitepęs pelenais jis juokiasi pilnu balsu. Mistinėmis galiomis pražydyta nudžiūvusius medžius.“ Būti išskleistomis rankomis turguje reiškia daryti tai, kas turi būti padaryta – padėti, kai to reikia. Bodhisatva peršoko iš didelio „Ne“ į didelį „Taip“. Jis nelieka prigimtinėje niekio vienovėje, persmelkiančioje daugialypumą ir priešpriešas ir sukuriančioje pačią bodhisatvos prigimtį. Jis išgyvena tą esmę, jungiančią ir vienijančią atskirybes, suteikdamas visam tam gyvybę. Esminis pasaulio grūdas yra šis Vienis, kuris yra ne kas kita, kaip kitas žmogus, vadinasi, kaip visas pasaulis su visomis būtybėmis. „Kalnas yra žalias, upė teka“ tampa Didžiosios meilės, Didžiosios atjautos ir Didžiojo bodhisatvos kelio išraiška. Tai reiškia buvimą – buvimą kartu – buvimą vienam dėl kito.

Tikrą Didžiąją atjautą sutinkame ne vien Budos, Jėzaus, Gandžio, Motinos Teresės ar daugybės kitų žmonių biografijose, iš tiesų potencialiai ji slypi kiekviename iš mūsų ir visuose mumyse. Tereikia susikurti sąlygas, kuriose galėtume pasitikti Tave be baimės, atviri ir linkę įsijausti į kitą – nuoširdžiai išskleistomis rankomis.

Siekdami išlaisvinti savo potencialą, dzeno saviugdą skiriame visų gyvų būtybių paieškai, kančiai ir vilčiai, skiriame visuomet įmanomam ir visame kame esančiam išgyvenimui tiesos, jog viskas, taip kaip yra, yra išbaigta. Gyvos būtybės yra nesuskaičiuojamos, prisiikiame išgelbėti jas visas. Paklydimų yra begalybė, prisiikiame įveikti juo visus. Mokymų yra daugybė, prisiikiame pažinti juos visus. Budos kelias yra nesuvokiamas, prisiikiame pasiekti jį. Čia kalbama apie potyrį tiesos, kuri vis švysteli beieškant, leidžiant viskam išnykti ir vėl atsirasti gyvenime, kur ji visuomet buvo paprasta kasdienybė: kalnas yra žalias, upė teka.

Kartą vienuolyne kilo neramumai. Rytinio sparno vienuoliai ginčijosi su vakarinio sparno vienuoliais dėl katės. „Tai mūsų katė!“ „Ne, mūsų, mes gi ją visą laik šeriam!“ Tai tęsėsi kurį laiką, kol įsikišo meistras Nam Čeonas. Vienoje rankoje laikydamas peilį, kita jis pakėlė katę ir sušuko: „Ei, vienuoliai! Tarkite man vieną žodį ir jūs išgelbėsit katę!“ Vienuoliai negalėjo nieko atsakyti ir jis ją nužudė. (14 konganas Wu-Men-Kuan rinkinyje (Mumonkan); devintieji vartai Seung Sahn *Zen kompase*.)

Kaip išgelbėsi katę?

Dzeno saviugdą patirtis turi susijungti su išmintimi ir pavirsti poelgiu. Tada galime išgelbėti katę, kurią meistras Nam Čeonas laiko pakėles iki šių dienų: „Tarkite man vieną žodį!“

– *vertė Rasa Kamarauskaitė*